

ФІЛОСОФІЯ ВПЕВНЕНОСТІ У СОБІ

(за книгою Шарля Пепена «Філософія впевненості в собі»)

Дано оригінальне й справедливе визначення дружби. Друг – це той, хто робить нас кращими. Ми добре відчуваємо, як під час спілкування з ним зростаємо, стаємо розумнішими або чутливішими. Ми відкриваємося до осяжності цілого світу. Друг – це той, хто дозволяє нам «актуалізувати нашу могутність»: завдяки зв'язку з ним ми по-справжньому розвиваємо «до дії» таланти, які були в нас лише потенційно. Отже, дружні зв'язки – це можливість для нашого розвитку. Другові не потрібно керуватися винятковою щедрістю або слухати протягом багатьох годин наші скарги на життя. Якщо зв'язок, який ми підтримуємо з ним, - плідний для нас, для нашого таланту, якщо він дає нам змогу зростати, то він – наш друг, друг для життя. Щоразу ми відчуваємо чиєсь задоволення від того, що стаємо кращими, від здатності мотивувати нас, підтримувати, коли нам трапляються труднощі.

Хороший учитель допомагає формуванню впевненості, примушуючи нас (учнів) повторювати добрі, правильні вчинки. Пропонуючи перейти до дій, він довіряє нам. А ми будемо намагатися бути гідними довіри. Цей ключовий момент педагогіки, започаткованої Марією Монтессорі, який будується на доброзичливості та довірі, отримав визнання. «Ніколи не допомагайте дитині виконувати завдання, яке вона здатна виконати сама», - повторювала педагог. Іншими словами: довіряйте дитині якомога раніше. Довіряти – це не робити за неї, а дозволяти їй робити самій. Ми тепер розуміємо, чому наші діти дратуються, коли, щоб показати, як слід робити, а насправді нерідко лише для того, аби зробити швидше, ми виконуємо за них те, що вони прекрасно можуть і без нашої допомоги. І зрозуміло, чому вони так погано сприймають допомогу: адже ми недостатньо довіряємо їм.

Будь-хто з батьків, будь-який викладач, учитель, друг, має пам'ятати про це подвійне значення в підході до віри: спочатку вселити впевненість, потім виявити довіру.

Дослухайтеся до себе. Здатність прислухатися до себе є водночас простою і складною. Зазвичай у школі від нас вимагали просто слухатися наказів, порад, уроків. Нас намагалися навчити слухатися вчителів. Проте нам недостатньо говорили, аби дослухатися до себе. Мені пощастило зустріти двох викладачів, які змінили моє життя, - зазначає Шарль Пепен. Моя вчителька з літератури була класично вимогливою, задавала багато вивчати віршів напам'ять. Проте вона ніколи не забувала запитати нас про наші почуття, вона пропонувала нам дослухатися до себе: «Так, твоя правда, так можна сказати, але саме ти, що ти про це думаєш? Чи вважаєш ти, що написане – правда? Чи це розчулило тебе, це стосується тебе?» Слухайте своїх учителів, вони навчать вас слухати самих себе, - так вважає автор книги «Філософія впевненості в собі» Ш. Пепен.

«Людині, - стверджує Емерсон, - слід навчитися визначати та спостерігати за світлом, що зсередини блискавкою пронизує її розум, більше, ніж за небесним сяйвом поетів та мудреців». Це світло нерідко з'являється в миті розслаблення. Тоді ми розуміємо, що можемо довірити собі: відповідь була в нас самих. Отже, потрібні лише умови, щоб мати змогу її почути.

Наше існування постійно ставить нас в ситуації оцінки та вибору. Ми не знаємо, чи це зручно в певний момент: наважитися переїхати, змінити професію... Але ніхто не зможе вирішити цього за нас, і саме нам належить бути напоготові, коли життя потребує від нас рішень. Якщо ми не опануємо вповні цю здатність вирішувати сміливо, то життя перетвориться на низку ситуацій нерішучості, які прослизнуть між пальцями та заберуть із собою всю нашу снагу. Не існує віри в себе без опанування складного мистецтва ухвалення остаточних рішень.

Щодо цього філософія стає нам в нагоді. Вона допомагає зрозуміти різницю, яка існує між поняттями *обирати та вирішувати*, які зазвичай

плутаємо. *Обирати* – це значить покладатися на раціональні критерії, щоб озброїтися перед дією. *Вирішувати* – це компенсувати нестачу таких критеріїв власною свободою. *Обирати* – це насамперед знати, перш ніж розпочати діяти. *Вирішувати* – це діяти, перш ніж дізнатися.

Отже, ми маємо вчити наших дітей, якомога раніше підкреслюючи цю різницю, що існує між поняттями *обирати та вирішувати*. Пояснимо їм: не варто очікувати, що вдасться знищити всі сумніви, аби знайти рішення. Свобода – це йти вперед із сумнівами. Нагадаємо їм, що герої, які вели до прогресу людство, брали на себе відповідальність, не маючи на той момент жодної впевненості в результатах. Вони мали досить мужності, щоб без страху зустріти невизначеність. Навчимо наших дітей відчувати в собі оту силу – самостійність і незалежність у невизначеності. Отже, скажемо їм: «Ну ж бо, наважуйся, вирішуй сміливіше! Завтра вже пізно буде обирати, навіть за десять хвилин буде пізно. До того ж, якщо ти цього не зробиш, хтось зробить це за тебе. Чому ти надаси перевагу? У всякому разі, навіть якщо ти помилишся, життя чогось навчить тебе. Довірся собі, довірся життю!»

Є люди, які не здаються і продовжують виконувати складну місію: тримати себе, свої родини та суспільство вкупі. Це неймовірне диво викликає щирю вдячність. Усе може полетіти під три чорти у мільйон способів, але завжди є поранені люди життям, які не дають цьому статися. Вони заслуговують на те, щоб ними захоплювалися. Це невинне диво сили духу й стійкості.

Дітям необхідно пояснити важливість двох понять: лад і хаос.

Лад є там, де все точно визначено. Ми в порядку, коли події відбуваються за планом і не трапляється нічого нового та тривожного. Нам подобається там бути. Нам подобається знайоме середовище. Коли є лад, ми можемо будувати плани на майбутнє. Ми спокійні та спроможні на все. Саме тому ми рідко залишаємо знайомі місця як у географічному, так і концептуальному сенсі, і не любимо, коли нас до цього змушують.

Лад – це простір, де поведінка світу збігається з нашими очікуваннями та бажаннями. Це місце, де відбувається так, як ми хочемо.

Хаос – це територія невігластва. Це незвідана земля. Хаос простягається навсібіч. Він не має меж. Це іноземець, чужинець, член ворожої банди, шурхіт у кущах посеред ночі, монстр під ліжком, стримувана лють вашої матері, хвороба вашої дитини. Хаос – це відчай і страх, які відчуваєте, коли вас зрадили. Це простір, у якому ви опиняєтеся. Коли все навколо розвалюється, коли гинуть ваші мрії. Хаос – це місце, де ми перебуваємо, коли не знаємо, що нам робити.

Проте разом, коли ми об'єднані навколо однієї мети, ми можемо будувати простір, у якому пануватиме лад.